

Datum beslissing 10 juli 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken, advocaat
te Breda

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie der Broeders van de Heilige
Aloysius Gonzaga (Broeders van Saint Louis)

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 5 maart 2013.

Op 23 april 2013 is er een brief met bijlagen binnengekomen van mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken.

Op 2 mei 2013 is bij de griffie een reactie op het klaagschrift ingekomen.

Op 19 juni 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote. Klager heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken.

Namens de Congregatie is verschenen broeder [naam], Algemeen Overste van de Broeders van Saint Louis.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. De ouders van klager konden door de aard en omstandigheden van hun beroep de kinderen niet thuis opvoeden. Klager komt namelijk uit een [beroep]gezin en hij, zijn twee broers en zijn zus, zaten allemaal op internaten. Klager heeft tot en met de 4^e klas van de lagere school bij een familielid gewoond en ging vervolgens naar [internaat]. Klager kwam toen in de 5^e klas van de lagere school. Na het volgen van de lagere school op [internaat] ging klager naar [school] in [plaats] en volgde daar de HBS. Hij woonde op het internaat van [naam] en had weinig contact met zijn familie. Vanaf het tweede jaar kreeg klager ook Duits.

2.2. Klager kreeg bijles Duits van aangeklaagde. Na de tweede studie, die om 20.00 uur eindigde, ging hij naar aangeklaagde toe. Aangeklaagde zat in een apart gebouwtje. In de eerste periode van de bijles werd er serieus les gegeven, maar langzamerhand kwam er ook aandacht voor andere dingen. Vanaf dat moment ging ook de deur van het lokaal op slot. De gordijnen gingen dicht en klager zat er alleen met aangeklaagde. Aangeklaagde begon met het geven van complimenten over het uiterlijk (de lichaamsbouw) van klager. Klager had spierballen die volgens aangeklaagde opgemeten moesten worden. Er werd door aangeklaagde in een boekje opgeschreven welke omvang de spierballen hadden. De volgende keer gebeurde hetzelfde bij de borstomvang. Eerst met kleren aan, maar vervolgens moest de kleding uit. Ook de taille en de bovenbenen werden gemeten. Klager kreeg steeds complimenten over zijn lichaam. Zo ging aangeklaagde elke week iets verder. Op enig moment moest het geslachtsdeel van klager gemeten worden. De vraag was of er ook wit spul uit kwam en voor de zekerheid gaf aangeklaagde klager een plastic zakje. Klager herinnert zich niet of hij op enig moment gebruik heeft moeten maken van het zakje.

2.3. Vervolgens kwam de vraag aan de orde of klager wellicht last had van aambeien. Aangeklaagde moest dat bekijken en klager moest, met zijn broek uit, voorover gaan liggen op een lessenaar. Aangeklaagde spoot zelf in de anus van klager en smeerde die zelf vervolgens uit. Daarbij ging aangeklaagde waarschijnlijk met zijn vinger met aambeienzalf in de anus van klager, maar wellicht ook met de tube of met zijn geslachtsdeel. Klager onderging dat, voorover liggend op de tafel. Bovengenoemde bijlessen vonden bijna wekelijks plaats, echter het penetreren gebeurde in series van een aantal keer achter elkaar en dan weer een periode niet. Pas toen klager naar de bovenbouw ging en op de afdeling voor de oudere jongens (klas 4 en 5 van de HBS) kwam, eindigden de bijlessen en daarmee het seksueel misbruik. Het misbruik heeft uiteindelijk geduurd tot en met het derde schooljaar van klager, dus in totaal twee jaren (1962-1964).

2.4. Klager is na de HBS [studie] gaan studeren. Uiteindelijk heeft hij de overstap gemaakt naar een HBO-opleiding. Hij is eerst in het [bedrijfstak] gaan werken en heeft vervolgens in het bedrijfsleven carrière gemaakt. Klager is getrouwd en heeft drie kinderen. Nadat klager op 55-jarige leeftijd is gestopt met zijn fulltime baan in het bedrijfsleven, is hij nog op een lager pitje als interim-manager en als adviseur werkzaam gebleven en op dit moment is klager als vrijwilliger actief. Klager heeft zijn herinneringen aan het misbruik jarenlang weggedrukt. Hij stond zichzelf niet toe er aan te denken. Klager heeft een modus gevonden om ermee om te gaan, wellicht mede door zich te storten in zijn werk. Hij heeft nooit psychologische hulp ingeroepen om het misbruik te verwerken.

2.5. Klager heeft voor het grootste deel van zijn leven opgezaald gezeten met een geheim, dat hij voor zijn gevoel niet kon delen met zijn naasten en zijn omgeving. Klager heeft nooit over het misbruik gepraat tot 2^e kerstdag 2012. Op die dag heeft klager (alleen) aan zijn vrouw over het misbruik verteld. Kort daarvoor stond er in het Algemeen Dagblad een artikel over [internaat] en het misbruik zoals dat daar destijds plaatsgevonden heeft. Klager stelt dat het misbruik zijn lichamelijke en geestelijke integriteit heeft geschonden en dat hij gedurende een langere periode opgezaald heeft gezeten met een gevoel van schaamte, angst voor ontdekking en hopeloosheid. Het misbruik heeft er eveneens voor gezorgd dat klager geen gezonde ontwikkeling heeft kunnen doormaken in zijn puberteit, hetgeen een duidelijke afvlakking van zijn gevoelsleven gedurende zijn verdere leven, tot op de dag van vandaag, teweeg heeft gebracht. Als laatste geeft klager aan dat het vertrouwen van zijn ouders, die, door omstandigheden gedwongen, hun kind voor een hele lange periode en door het brengen van hoge financiële offers in een veilige toegewijde omgeving dachten onder te brengen, op ernstige wijze is geschaad.

2.6. Klager wil erkenning, genoegdoening en zo mogelijk excuses voor hetgeen aangeklaagde klager heeft aangedaan met het door hem met regelmaat gepleegde seksuele misbruik.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Algemeen Overste [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Aangeklaagde heeft vanaf 1957 tot aan zijn dood in 1980 (dus 23 jaar) onafgebroken gefunctioneerd als leraar Duits aan [school] in [plaats].

In het kader van het onderzoek van de Commissie Deetman heeft de heer Leeuwenberg het Congregatie-archief onderzocht naar aanleiding van een melding bij Hulp & Recht waarin aangeklaagde werd beschuldigd van een eenmalige betasting van een leerling tijdens het nablijven, maar heeft daarvan in het archief geen bevestiging kunnen vinden. De heer Leeuwenberg geeft tevens aan dat de naam van aangeklaagde twee keer op internet is genoemd in verband met handtastelijkheden. Gezien de gelijkenis is één daarvan waarschijnlijk de verklaring van de heer [naam], die de juridisch adviseur van klager de Algemeen Overste had toegestuurd.

Aan de hand van de stukken uit de archieven en het onderzoek, dat door de onderzoeker in het kader van de Commissie Deetman is verricht, en door de verklaringen van personen die herinneringen hebben aan aangeklaagde, is de Congregatie niet in staat de klacht van klager te bevestigen of te ontkennen. Bij een eventuele gegrondverklaring van de klacht van klager is de Algemeen Overste bereid namens de Congregatie het seksueel misbruik te erkennen en excuses aan te bieden. Indien dit seksueel misbruik inderdaad heeft plaatsgevonden, dan had het nooit mogen gebeuren. Ter zitting heeft Algemeen Overste [naam] verklaard dat hij het spijtig vindt dat klager geen goede herinneringen heeft aan het internaat, nadat klager daar zeven jaar heeft gezeten. Verder heeft hij verklaard dat hij een leeftijdsgenoot is van klager en zelf ook les heeft gehad van aangeklaagde. Hij heeft zelf nooit iets gemerkt van mogelijk seksueel misbruik door aangeklaagde. Hij heeft aangeklaagde ervaren als een man die charmant kon zijn, indien hij dit wilde, maar dat zijn humeur ook plotseling kon omslaan.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn meer dan vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden, en wel dat aangeklaagde gedurende twee schooljaren regelmatig door aangeklaagde is betast aan zijn lichaam, waaronder zijn geslachtsdeel, en daarnaast in dezelfde periode meerdere malen is

gepenetreerd door middel van het stoppen van de vinger van aangeklaagde, dan wel een tube aambeienzalf, in de anus van klager. Er zijn geen aanwijzingen dat aangeklaagde klager ook met zijn geslachtsdeel heeft gepenetreerd.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft beschreven in het klaagschrift en ter zitting heeft toegelicht. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de verklaring van de heer [naam], die, ondanks dat het over een ander, minder ver gaand, soort seksueel misbruik gaat, op overeenkomstige wijze beschrijft waar en wanneer aangeklaagde te werk ging.

De Klachtencommissie merkt ten overvloede op dat klager pas na 2010, het jaar waarin seksueel misbruik door de Rooms-Katholieke Kerk in de media aandacht kreeg, met zijn ervaringen naar buiten is gekomen. Klager heeft dit ter zitting duidelijk toegelicht en de Klachtencommissie acht met klager aannemelijk dat klager een stevige persoonlijkheidsstructuur heeft en een effectieve en consistente arbeids- en maatschappelijke positie heeft opgebouwd waardoor hij het seksueel misbruik en de gevolgen hiervan op de achtergrond heeft weten te houden.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas ongeveer 14 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen. Daar komt nog bij dat klager uit een [beroep]gezin komt, waardoor hij nog minder contact had met het thuisfront dan andere kinderen op het internaat en zo volledig was overgeleverd aan de broeders op het internaat.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Algemeen Overste van de Congregatie van de Broeders van Saint Louis de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in zijn macht ligt om het leed van klager te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 10 juli 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door mr. M. van der Meulen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.